

ENRIC MIRAMBELL BELLOC

(Girona, 12 de juliol de 1922 - 6 de març de 2020)

JOAQUIM NADAL I FARRERAS

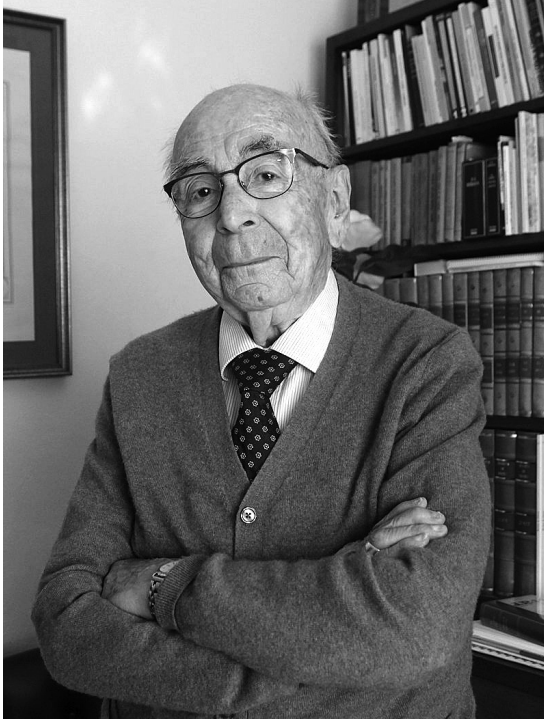
Institut Català de Recerca en el Patrimoni Cultural (CERCA)-Universitat de Girona

Enric Mirambell Belloc hauria fet noranta-vuit anys el 12 de juliol. Ha estat una presència gironina durant 97 anys i ha estat testimoni privilegiat d'una transformació física, espiritual i social de la ciutat.

Ha tingut una vida plena i ha donat mostres de vitalitat i de memòria prodigiosa durant prop d'un segle. Ha escrit centenars d'articles, ha impartit conferències, ha col·laborat en llibres diversos, ha publicat llibres de la seva especialitat i ha deixat una empremta profunda en el camp de la docència i sobretot en el camp dels arxius, de les biblioteques i de la Casa de Cultura de Girona.

Sempre va mostrar la seva curiositat i sentit crític sobre el que s'escrivia dedicat a Girona i desgranava els seus records amb precisió dels llocs i de les dates, dels noms, dels fets, de les famílies i dels canvis en la fesomia de la ciutat. Era en aquest sentit un autèntic cronista de la ciutat i el nomenament que li va fer l'Ajuntament com a cronista oficial de la ciutat li esqueia com l'anell al dit. Amb aquest motiu es va publicar un opuscle que va recollir l'acte públic de proclamació que es va fer al saló de sessions de l'Ajuntament el dia 29 d'octubre de 1987 i que incloïa unes paraules de l'alcalde, el discurs de proclamació a càrrec del Dr. Jaume Marquès Casanovas i la resposta del Dr. Enric Mirambell. Més endavant el mes d'abril de 2002 l'Ajuntament li va concedir la distinció Ciutadania, que va compartir amb en Narcís-Jordi Aragó, i amb en Paco Torres Monsó, que va rebre la distinció Athenea. Amb aquest motiu es va publicar també un opuscle amb les biografies bàsiques dels tres guardonats.

Aquests reconeixements acreditaven i subratllaven una vida sencera de servei i de fidelitat i estimació a Girona. Va vehicular la pràctica totalitat de la seva producció intel·lectual a través de la *Revista de Girona*, de la qual va ser membre permanent del consell de redacció, i a través dels *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*. Justament va escriure conjuntament amb Pere de

Fotografia d'Enric Mirambell Belloc.

Palol Salellas i Josep M. Marquès Planagumà el llibret dedicat al cinquantenari de l'IEG: *Institut d'Estudis Gironins. Mig segle de vida acadèmica (1946-1996)* (Girona, 1998).

Justament va ser aquest Institut el que li va dedicar quan tenia vuitanta-cinc anys un volum de "Treballs en homenatge al Dr. Enric Mirambell i Belloc, Cronista Oficial de la Ciutat de Girona" (*Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, XLIX, 2008) en què historiadors de diferents generacions li feien un ampli reconeixement. D'aquest volum tres articles li estaven dedicats específicament. Així Narcís-Jordi Aragó i Masó signava "Enric Mirambell i l'esperit de Girona" (*Annals*, XLIX, p. 13-18) i Brigit Nonó Rius publicava la "Bibliografia d'Enric Mirambell Belloc (1947-...)" (*Annals*, XLIX, p. 269-277), mentre que Gemma Domènech i Rosa Maria Gil hi publicaven: "Enric Mirambell, retrats de ciutat" (*Annals*, XLIX, p. 135-151).

Els dos primers paràgrafs de l'article d'Aragó són com un compendi concentrat, un destil·lat que resumeix la vida d'Enric Mirambell. Citem el primer: "La vida d'Enric Mirambell és llarga i intensa, però resulta fàcil d'explicar, perquè és com una línia recta: la distància més curta i més clara

entre el naixement i la plenitud, entre les primeres inquietuds i els últims objectius convertits en realitat”. La paradoxa és que malgrat aquests mots tan ajustats Mirambell va sobreviure Aragó i va allargar aquesta línia de plenitud fins als noranta-set anys. Farem més endavant un esment específic de la producció científica del Dr. Mirambell que l'article de Brigit Nonó repertoria amb pulcritud bibliogràfica i amb exhaustivitat fins a 2008. Gemma Domènech i Rosa Maria Gil fan un exercici de recerca documental i gràfica i ens proposen un recorregut per la geografia urbana de la Girona que ha viscut Enric Mirambell i amb l'aparellament de fotografies ens posen davant del mirall de les transformacions de la ciutat i aixequen acta dels progressos evidents i d'algunes pèrdues irreparables. En aquest article les autores parlen del Dr. Mirambell com de “virtuós historiador dels detalls” i el qualifiquen d’“observador callat, de presència discreta i viva mirada [que] conserva en la ment detalls d'una llarga vida, que manté ben present en la seva prodigiosa memòria”.

PERFIL BIOGRÀFIC

Nascut el 12 de juliol de 1922 a la plaça del Mercadal —li va dedicar un article al *Diari de Girona* del 30 de gener de 2000: “La meua plaça del Mercadal”—, va estudiar successivament als Maristes i a l'Institut de Girona. L'any 1941 va superar l'examen d'estat i va ingressar a la Universitat de Barcelona, a la Facultat de Filosofia i Lletres. Es va llicenciar en història a la Universitat de Barcelona amb la promoció 1944/1945 en què trobem també Josefina Corominas Carreras, Montserrat Farreras Forns, Joan Guillaumet Tuebols, Pere de Palol Salellas, Maria Panella Sarrà, Carme Pibernat Compte, Josep Maria Puig Salellas i Maria Vilar Bonet, tots amb connexions gironines i empordaneses d'entre un total de setanta-quatre.

UNA VIDA ENTRE LLIBRES I DOCUMENTS

Un cop llicenciat va trobar ocupació a l'ensenyament (Institut de Girona, 1947-1966 com a professor ajudant; Escola de Magisteri, 1949-1974, primer com a professor interí i des de 1958 com a professor adjunt). L'any 1963 va obtenir el grau de doctor amb la tesi sobre la producció dels impressors gironins des del segle XV fins al segle XX.

Però el 1949 va ser nomenat director de la Biblioteca Pública de Girona, que estava instal·lada en els baixos de l'antic convent dels Caputxins del carrer de la Força, aleshores seu de l'Institut d'Ensenyament Mitjà i aquest fet marcà per sempre més la seva trajectòria professional. Va assumir la tasca del trasllat de la Biblioteca l'any 1951 a l'edifici de l'Hospici, a l'antiga plaça de l'Hospital, des d'on fins a l'any 1987 va oferir un servei acurat i modèlic als usuaris i investigadors. L'any 1952 es feu càrrec fins l'any 1985 també de la direcció de l'Arxiu Històric Provincial, que tenia entre els seus fons els protocols notariais i que també estava custodiat als baixos de l'Institut vell. Va ser mèrit seu la integració de l'Arxiu i de la Biblioteca a la Casa de Cultura de la plaça de l'Hospital que va dirigir.

La tasca a la Biblioteca i a l'Arxiu el dugueren a opositar l'any 1954 al cos facultatiu d'arxiviers, bibliotecaris i arqueòlegs i fou amb aquest títol que va desenvolupar la seva llarga tasca al servei de dues institucions gironines que ell deixaria molt ben encarrilades i que acabarien separant-se per anar una al nou edifici i nova Biblioteca Carles Rahola des del 23 de desembre de 2014 i molt abans l'Arxiu Històric Provincial a l'antic convent de Sant Josep, des de 1984. El trasllat de l'Arxiu i el traspàs de la gestió a la Generalitat de Catalunya es feu sense el mínim reconeixement degut a la persona que n'havia tingut cura i l'havia consolidat, ordenat, catalogat i fet créixer i això el dolgué íntimament, si bé mai no ho va exterioritzar. Quan el 1966 es va crear la Casa de Cultura de la Diputació de Girona a l'antic Hospici va assumir-ne també la direcció i podem ben assegurar que la conjunció d'Arxiu, Biblioteca i Casa de Cultura va esdevenir una eina molt potent al servei de la cultura de la ciutat i de la província. L'herència del Dr. Mirambell en aquestes tres institucions ha estat una herència fructífera i amb efectes multiplicadors. Actuava amb sentit pràctic i sabia transitar pels trencacolls de l'administració per obtenir recursos en els pressupostos de les institucions.

L'EMBRIÓ UNIVERSITARI I LES RESPONSABILITATS INSTITUCIONALS

L'any 1969 va participar al costat de Frederic Udina Martorell i Santiago Sobrequés Vidal en la creació a la mateixa Casa de Cultura dels estudis universitaris gironins que són el primer embrió, juntament amb la Politècnica, del que després seria primer l'Estudi General de Girona i des de 1992 la Universitat de Girona.

El Dr. Mirambell era un home de pau i d'ordre. En el context del franquisme va mantenir una actitud eclèctica i prudent i si per raó de les seves responsabilitats assumí algunes tasques com el departament de seminaris del Consejo Provincial del Movimiento la veritat és que mai es va sentir còmode en el context polític de l'època, fins al punt que després de ser elegit regidor de l'Ajuntament pel terç corporatiu l'any 1960 hi renuncià immediatament. En canvi en els anys de la Transició va ser delegat a Girona del Ministeri de Cultura (1978-1980).

ENTRE CULTURA I CIUTAT

Estretament vinculat a l'Institut d'estudis Gironins i a la *Revista de Girona* va ser un dels impulsors del famós "Repertorio de Índices" de les principals publicacions erudites gironines i de la reedició facsímil de la vella *Revista de Gerona*. Ell també va ser un dels principals inspiradors del triple fascicle (núm. 75-76-77, 1976) de la *Revista de Girona* dedicat al centenari de la vella *Revista de Gerona* amb una emblemàtica portada comuna amb una reproducció del famós quadre del Cafè Vila (1877) de Jaume Pons Martí. Vam compartir durant un temps el consell de redacció de la nova *Revista de Girona* en el moment de la catalanització del nom en l'etapa de Joan Tarrés Vives com a ponent de Cultura de la Diputació; el Sr Mirambell ha continuat fins ara mateix en aquest consell de redacció i hi era des de 1955. Així mateix ha format part del Consell dels Quaderns de la Revista de Girona.

La seva implicació ciutadana el va portar a formar part de la Comisión Provincial de Monumentos (1969), de la Comissió gironina d'art sacre (1985), del Consell social de la Universitat Politècnica de Catalunya (1985-1997) i membre del Consell Municipal d'Educació (1987-1997).

Però la presència i la identificació del Dr. Mirambell amb Girona es filtrava per tots els conductes possibles i el trobem participant, intervenint, assessorant i escrivint sobre les més variades qüestions, des de la història d'una botiga emblemàtica i el seu arrelament ciutadà fins a la història dels Banys Àrabs o del Govern Civil de la província.

Els centenars d'articles dedicats a Girona a la seva pàgina dominical del *Diari de Girona* traspuen un coneixement, una identificació, una capacitat d'observació, una memòria visual que els converteixen en visions plàstiques, en articles costumistes de la vida i del canvi de la vida, els costums i la fesomia de la ciutat al llarg del segle XX que de fet coincideix amb els anys crucials de

la seva vida que, amb tot, ha entrat amb força a les dues primeres dècades del segle XXI. Hi ha, però, en aquests articles com una mena de cautela, un pudor personal, una distància emocional; la implicació, l'estimació és amb la ciutat en el seu conjunt, i molt poc sovint arriba a personalitzar esmentant noms que per altra banda sabem que tenia ben interioritzats, carrer per carrer i casa per casa. Menys encara es prodiga en les referències personals com volent deixar tot el protagonisme a la ciutat sense cap interferència emocional subjectiva.

LA BIBLIOGRAFIA DEL DR. MIRAMBELL

Tothom qui vulgui conèixer la producció bibliogràfica d'Enric Mirambell haurà d'acudir a l'article que ja hem esmentat de Brigit Nonó. Aquí en fem només un esment bàsic.

Al costat de la docència el seu contacte amb l'arxiu el va portar aviat també pel camí de la recerca amb la publicació de nombrosos articles. L'any 1963 es va estrenar amb el llibre *El setge de Girona en temps de Pere el Gran* dins de la col·lecció *Episodis de la Història* i el mateix any va defensar a la Universitat de Barcelona la seva tesi doctoral que uns anys més tard esdevindria la *Història de la impremta a la ciutat de Girona* (Girona: Institut d'estudis Gironins, 1988) i més endavant una síntesi de divulgació: *Els impressors gironins del Renaixement a la Renaixença* (Girona: monografies de l'IEG, 2007). Ha fet contribucions a múltiples monografies institucionals, entre les quals hem de destacar les històries de la Diputació (1989), del Govern Civil (1992), de l'Hospital de Santa Caterina (2016), sense oblidar els seus records del pas per l'Institut d'Ensenyament Mitjà, ara Institut Jaume Vicens Vives, primer amb motiu dels 150 anys (1995) i més endavant amb motiu dels 175 anys (2017). No podia quedar al marge de la seva producció la Biblioteca Pública de Girona i la Central de Biblioteques l'any 1998 li va publicar *Un segle i mig d'història de la Biblioteca Pública de Girona*. Ha estat un conferenciant assidu, meticolós i precís, sempre amb la ciutat al cap i la societat gironina a l'horitzó.

Del conjunt de la producció bibliogràfica del Dr. Mirambell es desprèn sobretot un caràcter instrumental, subsidiari de la seva eminent condició de bibliotecari i arxiver; dominen els documents, els llibreters, els impressors i les impremtes, les famílies dedicades a la producció de llibres, la premsa, les revistes, els grups d'intel·lectuals que actuaven de motors dels grans

centres de producció erudita de Girona. Però també un sentit de la divulgació sobretot quan anem al munt d'articles publicats a la *Revista de Girona*, on ha presentat detalls de la vida gironina amb la il·lustració documental i documentada de les seves aportacions, sobre personatges, institucions, carrers, convents, esglésies.

Hem de reservar un apartat especial als llibres que li ha editat l'Ajuntament de Girona i que són una selecció dels articles que ha anat publicant en el *Diari de Girona*. Són llibres que li feien una especial il·lusió perquè veia convertits en una obra més perdurable la seva col·laboració fidel i dominical: *Girona entre la història i l'actualitat* (1990), *Els gironins entre la història i l'actualitat*, I (1992) i *Els gironins entre la història i l'actualitat* II (1999), i *Retalls de vida gironina* (2007).

Aquest darrer el va dedicar a la memòria de la seva esposa, que havia mort. Va ser un cop, però el Dr. Mirambell, dotat d'una vitalitat envejable, va saber viure sol, anar a mercat, cuinar, fer vida de ciutat, gaudir de fills i nets i seguir sent una presència ciutadana fixada a la retina dels gironins, amb un caminar decidit i una elegància discreta. Prop d'un segle de vida gironina evocada amb passió i coneixement resumeix la vida d'Enric Mirambell Belloc, cronista oficial de la ciutat.

Cristià actiu, col·laborava setmanalment en el full parroquial del Mercadal, al cor del barri que el va veure néixer i on es feu el seu funeral, i com era habitual en ell i també feia amb el *Diari de Girona*, treballava com a mínim un mes per avançat i ha deixat uns quants articles escrits que s'aniran publicant successivament en un lloc i altre.

UNA APROXIMACIÓ A L'OBRA DEL DR. ENRIC MIRAMBELL BELLOC (2008-2020)

Presentem aquí una relació de treballs del Dr. Mirambell publicats amb posterioritat a la bibliografia que va elaborar i publicar Brigit Nonó en el volum d'homenatge dels Annals de 2008.

Bohigas, Jordi; Mirambell, Enric; Prat, Enric; Vila, Pep, amb la col·laboració de Núria Surià. "La crònica de l'argenter Miquel Feu sobre la Guerra del Francès a Girona ciutat i comarques". *Annals de l'Institut d'Estudis Gironins*, L, 2009, p. 357-470.

"La Girona del Trienni Constitucional". *Revista de Girona*, 253, març-abril de 2009, p. 42-47.

“La llarga vida i plena del Dr. Julià”. *Revista de Girona*, 260, maig-juny de 2010, p. 56-57.

“El Girona FC dels anys trenta”. *Revista de Girona*, 262, setembre-octubre de 2010, p. 62-64.

“La passió per la bibliografia en la correspondència del Dr. Jordi Rubió i Balaguer”. Figueras, Narcís; Vila, Pep (curadors). *Miscel·lània en honor de Josep M. Marquès*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2010, p. 589-592.

“Santiago Sobrequés, una personalitat cabdal”. *Revista de Girona*, gener-febrer de 2012, p. 74-75.

“Insubmissions juvenils el 1941. Desobeint quan no s'estilava”. *Revista de Girona*, 273, maig-juny de 2012, p. 54-56.

“Les tres edicions facsímils del Beatus”. *Revista de Girona*, 278, maig-juny de 2013, p. 78-80.

“L'històric trasllat d'uns documents històrics”. *Revista de Girona*, 281, novembre-desembre de 2013, p. 46-48.

“Movimiento o Universitat”. *Revista de Girona*, 282, gener-febrer de 2013, p. 53-55.

Ressenya del llibre *L'art olotí a l'abast* de M. Assumpció Arnau i Joan Plana. *Revista de Girona*, 282, gener-febrer de 2013, p. 100.

“Carmen Polo i la Biblioteca de Girona”. *Revista de Girona*, 284, maig-juny de 2014, p. 44-46

“Un humanisme il·limitat”. *Revista de Girona*, 287, novembre-desembre de 2014, p. 52-53.

“Història d'una biblioteca”. *Revista de Girona*, 290, maig-juny de 2015, p. 44-46.

“Joaquim Pla Dalmau”. *Revista de Girona*, 294, Gener-febrer de 2016, p. 59-61.

“Una personalitat complexa i completa”, sobre Maria Alonso, al dossier “Les periodistes d'abans i després de la guerra”. *Revista de Girona*, 299, novembre-desembre 2016, p. 83-85.

“Narcís-Jordi Aragó i la Casa de Cultura”. *Revista de Girona*, 299, novembre-desembre de 2016, p. 33

“L'Hospital de Girona i la Girona de l'Hospital”. Gil, Rosa Maria; Mirambell, Enric; Juan, Isabel; Vela, Carles; Iglésias, David; Navarro, Natàlia; Tàrrega, Laura; Nadal i Farreras, Joaquim. *Antic Hospital de Santa Caterina, 350 anys d'esperit de servei*. Girona: Generalitat de Catalunya; Diputació de Girona; Ajuntament de Girona, 2016, p. 54-78.